

Sygn. akt IV U 257/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2016r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2016r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania C. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

nr (...) z dnia 23 października 2015r. znak: (...)

o umorzenie należności z tytułu składek

I. oddała odwołanie;

II. nie obciąża ubezpieczonego obowiązkiem zwrotu organowi rentowemu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 257/16

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją nr (...) z dnia 23 października 2015r. znak (...) pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012r. poz. 1551; dalej: ustawa abolicyjna) odmówił ubezpieczonemu C. M. umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za okresy i w wysokościach wymienionych w tej decyzji, przy czym łączna wysokość zadłużenia została określona na około 32.123,20 zł, w tym 13.022,20 zł należności głównej. Skarżący przyznał, że nie spłacił należności niepodlegających umorzeniu, jednak nie wie, na na poczet jakich zaległości zostały zaliczone potrącenia ze świadczenia emerytalnego. Twierdził, że wielokrotnie zwracał się do ZUS, na co i jakie kwoty zostały zaliczone na spłatę zaległości, a nie otrzymał odpowiedzi. Ubezpieczony wywodził, że prowadząc działalność jednoosobowo, nie powinien płacić składek na FP i FGŚP. Gdyby wcześniejsza decyzja (z dnia 18 marca 2013r.) określała wysokość zadłużenia, sprawa byłaby prostsza i bardziej klarowna.

Pozwany wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Wyjaśniono, że warunkiem wnioskowanego umorzenia było nieposiadanie przez skarżącego należności niepodlegających umorzeniu, które powinny zostać spłacone w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia. Pozwany wywodził, że decyzja o warunkach umorzenia nie musi, a nawet nie powinna określać należność niepodlegających umorzeniu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 stycznia 2013r. ubezpieczony złożył wniosek o umorzenie nieopłaconych należności za okres od stycznia 1999r. do maja 2008r. w związku z działalnością gospodarczą, której prowadzenie zakończył z dnia 1 maja 2008r.

W związku z tym wnioskiem postanowieniem z dnia 25 stycznia 2013r. organ rentowy zawiesił postępowanie egzekucyjne do dnia uprawomocnienia się decyzji o umorzeniu lub odmowie umorzenia należności. Następnie w dniu 29 stycznia 2013r. organ rentowy określił w zestawieniach dołączonych do akt sprawy (niedoręczonych skarżącemu) należności przedawnione, podlegające umorzeniu i niepodlegające umorzeniu.

Pismem z dnia 8 lutego 2013r., którego ubezpieczony nie podjął w terminie, pomimo awizowania pod adresem wskazanym we wniosku o umorzenie należności, organ rentowy zawiadomił skarżącego o zakończeniu postępowania wyjaśniającego w sprawie przedmiotowego wniosku, pouczając ubezpieczonego o prawie wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji określającej warunki umorzenia co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Wnioskodawca nie skorzystał z tego prawa.

Decyzją Nr (...) z dnia 8 marca 2013r. znak (...) pozwany określił należności z tytułu składek, odsetek i kosztów upomnienia podlegające umorzeniu i wskazał, że warunkiem umorzenia tych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, których wysokości nie podano. Ponadto pozwany zaznaczył, że należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999r. nieobjęte postępowaniem o umorzeniu należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie. Powyższa decyzja została doręczona skarżącemu w dniu 3 kwietnia 2013r. i jest prawomocna od dnia 5 maja 2013r.

W dniu 20 czerwca 2013r. ubezpieczony wniósł o rozliczenie i przesłanie pozostałych kwot w związku ze wstrzymaniem potrąceń. W odpowiedzi na ten wniosek organ rentowy pismem z dnia 26 czerwca 2013r., doręczonym ubezpieczonemu w dniu 1 lipca 2013r., wskazał, że warunkiem umorzenia jest spłata należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia. Poinformowano też, że postępowanie egzekucyjne zostało zawieszona oraz że istnieje możliwość złożenia wniosku o zwolnienie z egzekucji określonego składnika majątku w celu spłaty należności niepodlegających umorzeniu. Pismo to nie skutkowało złożeniem przez ubezpieczonego wniosku o wydanie decyzji określającej wysokość zadłużenia, nie skutkowało też jakąkolwiek inną aktywnością wnioskodawcy, w szczególności podjęciem spłaty należności niepodlegających umorzeniu.

Wobec niespłacenia należności niepodlegających umorzeniu, w dniu 23 października 2015r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

(dowód: wniosek, obie decyzje przywołane zestawienia oraz pisma z ZPO w pliku abolicyjnym)

Skarżący mieszka sam. Utrzymuje się z emerytury w wysokości 1.884 zł. Nikt mu nie pomaga finansowo w utrzymaniu. Ma samochód rocznik 1994 oraz 1.000 zł oszczędności.

(niezaprzeczone przez pozwanego wyjaśnienia skarżącego z rozprawy)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się nieuzasadnione, gdyż nie zawierało zarzutów, które mogłyby skutecznie podważyć zaskarżoną decyzję.

Należy podkreślić, że opisany wyżej stan faktyczny sprawy nie budził wątpliwości. Ubezpieczony twierdził wprawdzie, że niejednokrotnie zwracał się do organu rentowego o dokonanie rozliczenia i nie otrzymał odpowiedzi, jednak w istocie w okresie od złożenia wniosku o umorzenie należności do upływu 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia ubezpieczony złożył tylko jeden wniosek dotyczący potrąceń (opisany wyżej wniosek z dnia 20 czerwca 2013r., k.37 pliku abolicyjnego), który nie był dostatecznie precyzyjny. Wniosek ten nie zawierał bowiem żądania wydania decyzji określającej wysokość należności niepodlegających umorzeniu, a sugerował jedynie,

że organ rentowy przetrzymuje kwotę z potrąceń (z emerytury), która to kwota powinna być rozliczona. W odpowiedzi na ten wniosek (pismo k.39 pliku abolicyjnego) organ rentowy potwierdził, że postępowanie egzekucyjne zostało zawieszona. Z treści pisma pozwana można także jednoznacznie wywieść, że skarżącego nadal obciążają należności niepodlegające umorzeniu. Skoro więc pismo z dnia 20 czerwca 2013r. nie skutkowało wydaniem decyzji, a tylko wysłaniem pisma informacyjnego, to jeśli (mimo obowiązku samoobliczenia składek) płatnik chciał uzyskać wiedzę co do wysokości należności niepodlegających umorzeniu, to jego rzeczą było w pierwszej kolejności zapoznanie się z aktami sprawy, w których należności te określono (k.5 i 8 pliku abolicyjnego), a w dalszej – gdyby chciał wysokość tych należności zakwestionować – jednoznaczne zażądanie wydania decyzji określającej wysokość spornych należności. Pozostałe wnioski, na które powoływał się skarżący, albo dotyczyły wydania odpowiedniego dokumentu na potrzeby postępowania podatkowego (wnioski z 4 lutego 2013r. k.83) albo był to wniosek złożony już po upływie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia (wniosek z 23 grudnia 2015r. k.74). Trzeba zaznaczyć, że w aktach płatnika nie ma innych wniosków niż tutaj przywołane.

Co do kwestii materialnoprawnych należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy abolicyjnej na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie Dz.U. z 2016r. poz. 963 ze zmianami; dalej: ustawa systemowa):

1. która przed dniem 1 września 2012r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji określającej warunki umorzenia (art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej),

2. innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

W art. 1 ust. 6 przywołanej ustawy wskazano, że umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie z art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych. Z kolei w myśl art. 1 ust. 10 i 11 ustawy warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Niepodlegające umorzeniu należności podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia.

Bezpośrednią podstawą wydania zaskarżonej decyzji kończącej postępowanie o umorzenie należności był art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej. Zgodnie z tym przepisem Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o 1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub 2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym

mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, tj. z uwzględnieniem m.in. rozłożenia należności niepodlegających umorzeniu na raty.

Bezsporna była okoliczność, że należności niepodlegające umorzeniu na dzień 5 maja 2014r., tj. na 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia, nie zostały spłacone. Musiało to skutkować przyjęciem, że warunki umorzenia nie zostały przez ubezpieczonego spełnione, co zobowiązywało organ rentowy do wydania zaskarżonej decyzji o odmowie umorzenia, na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej.

W ocenie Sądu organ rentowy prawidłowo wywodzi w odpowiedzi na odwołanie, że przepisy ustawy abolicyjnej nie nakazują wskazywania w decyzji określającej warunki umorzenia kwot należności niepodlegających umorzeniu. W tej kwestii Sąd w całości podziela pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 7 czerwca 2016r. w sprawie III AUa 130/16. Podkreślić zresztą trzeba, że ubezpieczony nie skarżył decyzji z dnia 18 marca 2013r., określającej warunki umorzenia jego zaległości składkowych, pomimo stosownego pouczenia w treści tej decyzji, wobec czego w maju 2013r. zaczął biec termin 12 miesięcy na spłatę należności niepodlegających umorzeniu. Tym samym ryzyko określenia spornych należności, czy to samodzielnie, czy też przez wywołanie stosownego postępowania przed organem rentowym, jak i uzyskanie rezultatu satysfakcjonującego skarżącego w terminie tychże 12 miesięcy, niewątpliwie przeszło właśnie na ubezpieczonego. Dodać należy, że przepisy ustawy abolicyjnej nie przewidują przedłużenia tego terminu z przyczyn wynikających z sytuacji osobistej płatnika, a wyłącznie z powodu rozłożenia należności na raty lub odroczenia terminu płatności (art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej), których ubezpieczony nie tylko nie uzyskał, ale o które nawet nie wnosił.

Trzeba jeszcze zaznaczyć, że nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia okoliczność, iż wskutek wniosku skarżącego z dnia 23 grudnia 2015r. (k.74) w decyzji z dnia 22 stycznia 2016r. (k.35-38) omyłkowo wskazano, że ubezpieczony ma zadłużenie również z tytułu składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, pomimo że nie zatrudniał pracowników. W dokumentach wydawanych na potrzeby postępowania abolicyjnego prawidłowo wskazywano, że zadłużenie obejmuje tylko składki na Fundusz Pracy, obowiązek uiszczenia których dotyczy również przedsiębiorców prowadzących działalność jednoosobowo (por. art. 104 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – Dz.U. z 2016r. poz. 645 ze zmianami – w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej).

W opisaney sytuacji zaskarżona decyzja odpowiada prawu, tj. art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej, wobec niespełnienia warunków umorzenia. Skutkowało to oddaleniem odwołania na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 kpc, tj. z uwzględnieniem tego, że po prawomocnym zakończeniu niniejszego postępowania zostanie podjęte postępowanie egzekucyjne celem ściągnięcia należności przekraczających 30.000 zł, wobec czego zmniejszy się faktycznie wypłacana ubezpieczonemu kwota emerytury. Stąd też przedstawiona wyżej sytuacja majątkowa skarżącego uniemożliwi pokrycie relatywnie wysokich, bo wynoszących 4.800 zł, kosztów zastępstwa procesowego pozwanego.